

Které další nepůvodní druhy se dají najít u pražských potoků? III.

Loni v létě probíhalo v rámci projektu Ekocentra Koniklec s podporou grantu Hlavního města Prahy mapování invazních druhů rostlin podél malých vodních toků v Praze a jejím okolí. Botanici prozkoumali více než 160 říčních kilometrů všech levostranných přítoků Vltavy a jednoho přítoku Berounky v Praze. Mapovalo se od Únětického potoka s ústím u Roztok u Prahy na severu po Radotínský potok ústící v Radotíně na jihu. U každého potoka věnovali pozornost všem přítokům a prošli a prozkoumali i jejich břehy. Při mapování se zaměřovali na zjištění rozšíření jedenácti „nejproblémovějších“ invazních rostlin. Pozornost mapovatelů však upoutaly i jiné nepůvodní, často také invazní, druhy rostlin. Cílem nebylo zaznamenat úplně všechny nepůvodní druhy, ale pouze takové, které jsou hojné a třeba nějakým způsobem zajímavé. Některé mohou být například obtížnými plevely, jiné ale problematické být nemusí. **V tomto závěrečném příspěvku bych vám chtěla krátce přiblížit poslední tři z nich. Jedná se o dvě byliny a jednu liánu,** jejichž výskyt byl zaznamenán především v údolích Prokopského, Šáreckého potoka, Bojovského i Radotínského potoka.

Turan roční

Je to severoamerický druh, jehož květy vypadají tak trochu jako zmenšená verze květů kopretiny. V České republice je turan roční hodnocen jako invazní. Nejhojnější je na ruderalních, skalních stanovištích, v narušovaných lesních společenstvech, postupně se šíří do přirozenějších lučních společenstev a na pastviny. Dobře se mu daří na aluviálních půdách v údolích říčních toků. Většinou se snadno šíří v teplejších oblastech, do podhůří či do hor zasahuje jen zřídka, a pokud je tam zavlečen, tak se tam dlouho neudrží. Jeho nažky, jejichž klíčivost je až 90 %, jsou nejčastěji šířeny větrem a vodou, ale i činností člověka a pomocí zvířat. Turan roční byl hojně zaznamenáván u Šáreckého, Radotínského a Lipanského potoka.

Obr. 1. Porost turanu ročního na louce u břehu řeky Ostravice u Ostravy.

Náprstník červený

Náprstník červený je okrasnou, zahrádkáři velmi oblíbenou bylinou. Je významnou léčivkou, se kterou se však musí opatrně, protože ve větším množství je dosti jedovatý. Vysoký může být až téměř dva metry a už z dálky je rozpoznatelný díky svým velkým růžovým květům. Původní ale u nás není – pochází ze západní a jihozápadní Evropy, kde roste především na Pyrenejském poloostrově. Z výsadeb a kultur občas zplaňuje a volně se šíří. Invazní a příliš problematický ale není a řadíme jej k druhům naturalizovaným. Náprstníku červenému vyhovují vlhčí, humóznější půdy na kyselých horninách a území s vlhčím oceánicky laděným

klimatem, a tak se šíří spíše v horách a podhůří. V České republice jej můžeme nejčastěji vidět zplaňovat v narušovaných lesích, na jejích okrajích, šíří se i do lučních společenstev a občas je k nalezení také na březích vodních toků. Mapovatelé jej viděli volně růst u Šáreckého potoka.

Obr. 2. Výrazné růžové květy náprstníku červeného mohou tvořit různé barevné přechody k tmavší růžové nebo naopak až k bílé. Fotografie pochází z horské louky v Beskydech.

Loubinec popínavý

Je to popínavá, často vysazovaná okrasná dřevina. Parádu dělá loubinec hlavně na podzim, kdy se mu listy zbarvují do tmavě červena. Pochází ze Severní Ameriky a v České republice je invazním druhem. V minulosti byl u nás hojně zaměňován s podobným loubincem pětistým. Navzájem se od sebe ale liší tím, že loubinec popínavý nemá přísavné destičky, kdežto loubinec pětistý ano. Destičkami zakončené úponky jsou také například u taktéž pěstovaného loubince trojlaločného, který ale na rozdíl od nich nemá složené listy. Loubinec popínavý je velmi náročný na vlhkost a živiny, čemuž odpovídá i to, že zplaňuje hlavně v aluviích vodních toků. V příbřežních společenstvech se často pne po břehy lemujících křovinách a dřevinách lužních lesů. Plodem jsou bobule, které snadno roznášejí ptáci. Šíří se i vegetativně a jeho části mohou být splavovány po proudu řeky. Mapovatelé na něj několikrát narazili u Bojovského a Prokopského potoka.

Obr. 3. Loubinec popínavý a detailní pohled na jeho úponky, které nejsou zakončeny žádnou přísavnou destičkou, jak je tomu u jiných příbuzných druhů.

Zdroje

Mlíkovský J. & Stýblo P. [eds] (2006): Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky. Český svaz ochránců přírody, Praha.

Pyšek P. & Tichý L. (2001): Rostlinné invaze. Rezekvítek, Brno.

Autor textu a fotografií: Mgr. Veronika Kalníková